

PETRE I SPIRESCU

Basme

CORINT JUNIOR

Cuprins

<i>Prefață</i>	7
Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte	9
Ileana Simziana	25
Aleodor împărat	53
Porcul cel fermecat	65
Prâslea cel voinic și merele de aur	81
George cel viteaz	99
Făt-Frumos cel rătăcit	115
Fata săracului cea isteată	133
Greuceanu	145
Cele douăsprezece fete de împărat și palatul cel fermecat	161
Ciobănașul cel isteț sau țurloaietele blendei	179
Cei trei frați împărați	193
Cotoșmanul năzdrăvan	217
Țugulea, fiul unchiașului și al mătușii	231
Fata de împărat și fiul văduvei	255
Fata moșului cea cuminte	265
Fiul vânătorului	273
Copilul cel isteț	291
Ioviță Făt-Frumos	301
Sarea-n bucate	315

Prefață

Petre Ispirescu (n. ianuarie 1830 – d. 27 noiembrie 1887) a fost un editor, tipograf și cunoscut folclorist, povestitor și scriitor, datorită căruia nenumărate basme populare, repovestite de el cu remarcabil har, au rămas cunoscute până-n zilele noastre.

În 1862, la îndemnul lui Nicolae Filimon, Ispirescu a publicat în *Țăranul român* primele șase basme culese de el. Principala sa operă, culegerea *Legende sau basmele românilor. Ghicitori și proverburile*, cu o prefață de Vasile Alecsandri, reunind unele dintre cele mai frumoase basme (*Práslea cel voinic și merele de aur, Greuceanu, Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*), a fost publicată în 1882 și a primit numeroase elogii în presa vremii.

Petre Ispirescu s-a impus în istoria literaturii române ca un iubitor al folclorului și un remarcabil povestitor, încântând nenumărate generații de copii cu basmele și snoavele sale.

Ediția de față își propune să readucă în atenția cititorilor de toate vârstele aceste basme nemuritoare, pline de pilde și scrise într-o limbă română autentică și savuroasă. Pentru o lectură mai ușoară, textul poveștilor a fost adaptat, renunțându-se la unele forme vechi (îmbla/umbla, vro/vreo, descălica/descăleca). S-au păstrat în schimb arhaismele și regionalismele, acestea fiind explicate, unde este cazul, în note de subsol. Astfel, farmecul graiului vechi nu se risipește, iar basmele culese de Ispirescu nu își pierd din autenticitate.

Pentru ca frumusețea lor să fie pe deplin receptată, basmele românești sunt însoțite de numeroase ilustrații, create special pentru această ediție de lux de ilustratori al căror talent nu mai are nevoie de nicio altă confirmare. Volumul este adresat întregii familii și poate fi dăruit celor dragi sau păstrat pe raftul bibliotecii, pentru generațiile care vor urma.

Walter Riess, cunoscut grafician și ilustrator de carte pentru copii, colaborează cu Editurile CORINT și CORINT JUNIOR încă din anul 1995, în cadrul unor proiecte editoriale variate. Unul dintre marile sale succese înregistrate alături de CORINT JUNIOR este volumul de *Fabule de La Fontaine*, ale cărui ilustrații au fost recompensate în anul 2008 cu Premiul IBBY.

Mihaela Paraschivu este membră a Clubului Ilustratorilor și a participat la numeroase expoziții atât în țară, cât și în străinătate. Preferă să ilustreze povești pentru copii, iar tehnicile de lucru pe care le îndrăgește sunt cele tradiționale: pictura în acrilic și acuarelă (pe pânză și pe hârtie) și desenul în creion.

Valeria Moldovan are o experiență de peste treizeci de ani în domeniul ilustrației de carte, colaborând de-a lungul timpului cu cele mai importante edituri românești și devenind astfel unul dintre cei mai cunoscuți și apreciați ilustratori români. A ilustrat atât numeroase cărți pentru copii, cât și volume adresate publicului matur.

Raluca Ilie este membră a Clubului Ilustratorilor și a participat la proiectul *Bookătăria de texte și imagini*, volum în care ilustratorii au colaborat cu mai mulți celebri scriitori români contemporani. Ilustrația *Basmelor* a reprezentat o provocare de a recrea o atmosferă fabuloasă, în care totul este posibil. Inspirația pentru ilustrațiile din paginile acestei cărți i-a fost oferită de porțile maramureșene, troițele și crucile sculptate în lemn, prin a căror stilizare a rezultat stilul abordat.

Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte

Ilustrații de Walter Riess

A fost odată ca niciodată; că de n-ar fi, nu s-ar mai povesti; de când făcea ploșorul pere și răchita micșunele; de când se băteau urșii în cozi; de când se luau de gât lupii cu mieii de se sărutau, înfrățindu-se; de când se potcovea puricele la un picior cu nouăzeci și nouă de ocale de fier și s-arunca în slava cerului de ne aducea povești.

De când se iscălea musca pe perete,
Mai mincinos cine nu crede.

Au fost odată un împărat mare și o împărăteasă, amândoi tineri și frumoși, care își doreau foarte mult să aibă copii. Au umblat pe la vraci și filosofi, ca să caute în stele și să ghicească dacă o să li se împlinească dorința, dar în zadar. În sfârșit, auzind împăratul că este într-un sat, aproape, un unchiaș dibaci, a trimis să-l cheme; dar el răspunse trimișilor că cine are trebuință să vie la dânsul. S-au sculat deci împăratul și împărăteasa și, luând cu dânșii vreo câțiva boieri mari, ostași și slujitori, s-au dus la unchiaș acasă. Unchiașul, cum i-a văzut de departe, a ieșit să-i întâmpine și totodată le-a zis:

— Bine ați venit sănătoși, dar ce umbli, împărate, să afli? Dorința pe care o ai o să-ți aducă întristare.

— Eu nu am venit să te întreb asta — zise împăratul —, ci, dacă ai ceva leacuri care să ne facă să avem copii, să-mi dai.

— Am, răspunse unchiașul, dar numai un copil o să faceți. El o să fie Făt-Frumos și dragăstos și parte n-o să aveți de el.

Luând împăratul și împărăteasa leacurile, se întoarseră veseli la palat și peste câteva zile împărăteasa se simți însărcinată. Toată împărăția și toată curtea și toți slujitorii se veseliră de această întâmplare.

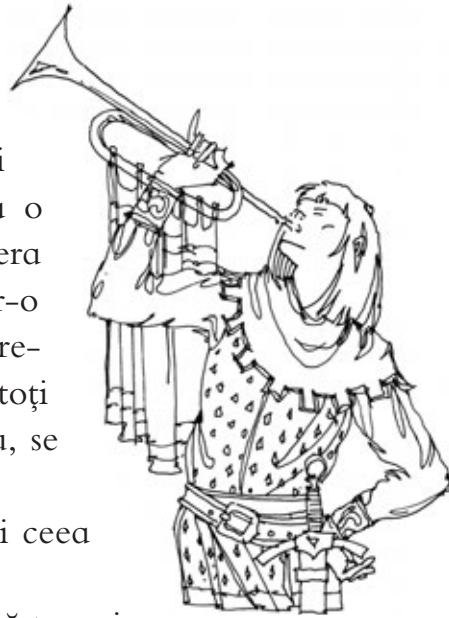
Mai-nainte însă de a veni ceasul nașterii, copilul se puse pe un plâns, de n-a putut niciun vraci să-l împace. Atunci împăratul începu să-i făgăduiască toate bunurile din lume, dar nici așa nu fu cu putință să-l facă să tacă.

— Taci, dragul tatei — zicea împăratul —, că ți-oi da împărăția cutare sau cutare. Taci, fiule, că ți-oi da de soție pe cutare sau cutare fată de împărat și multe d-alde astea. În sfârșit, dacă văzu și văzu că nu tace, îi mai zise: Taci, fătul meu, că ți-oi da tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte.

Atunci, copilul tăcu și se născu, iar slujitorii dădură sfară-n țară și în toată împărăția se ținu veselie mare o săptămână întregă.

Cu cât creștea copilul, cu atât se făcea mai isteț și mai îndrăzneț. Îl dădură pe la școli și filosofi și toate învățăturile pe care alți copii le

învăţau într-un an, el le învăţa într-o lună, astfel încât împăratul murea şi învia de bucurie. Toată împărăţia se fălea că o să aibă un împărat înţelept şi pricopsit¹ ca Solomon împărat. De la o vreme încoace însă, nu ştiu ce avea, că era tot galeş, trist şi dus pe gânduri. Iar într-o zi, tocmai când copilul împlinea cincisprezece ani şi împăratul se afla la masă cu toţi boierii şi slujbaşii împărăţiei şi chefuiau, se sculă Făt-Frumos şi zise:

— Tată, a venit vremea să-mi dai ceea ce mi-ai făgăduit la naştere.

Auzind aceasta, împăratul se întristă tare şi îi spuse:

— Dar bine, fiule, de unde pot eu să-ţi dau un astfel de lucru ne-mai-auzit? Dacă ţi-am făgăduit atunci, a fost numai ca să te împac.

— Dacă tu, tată, nu poţi să-mi dai, sunt nevoit să cutreier toată lumea până voi găsi făgăduinţa pentru care m-am născut.

Atunci, toţi boierii şi împăratul căzură în genunchi, cu rugămintea să nu părăsească împărăţia, fiindcă, ziceau boierii:

— Tatăl tău, de aici înainte, e bătrân şi o să te ridicăm pe tine în scaun şi avem să-ţi aducem cea mai frumoasă împărăteasă de sub soare de soţie.

Dar n-a fost cu putinţă să-l întoarcă din hotărârea sa, rămânând statornic ca o piatră în vorbele lui. Iar tată-său, dacă văzu şi văzu, îi dădu voie şi puse la cale să-i gătească de drum merinde şi tot ce-i trebuia.

Apoi, Făt-Frumos se duse în grajdurile împărăteşti, unde erau cei mai frumoşi armăsari din toată împărăţia, ca să-şi aleagă unul, dar cum punea mâna şi apuca pe câte unul de coadă, îl trântea, şi astfel toţi caii căzură. În sfârşit, tocmai când era să iasă, îşi mai aruncă ochii o dată

¹ Înţelept. (Notele de subsol aparţin editurii.)

